

زنان

در حوزه علمیه خواهران چه می‌گذرد؟

نقد و بررسی ساختاری و محتوایی حوزه علمیه خواهران از زبان یک طلبه

مریم آخوندی
طلبه

الف برای پایه‌های مختلف حوزه است که به عقیده نگارنده با ذات حوزوی بودن در تعارض است. مفهوم ولایت به ما می‌آموزد اگر تو نمره اول کلاس هستی ولی بعد از توبقیه سطح درسی و نمره‌های پایینی دارند، یعنی توفیق‌ها را خوب انجام ندادی، یعنی ولایت پذیر نبوده‌ای که خود رشد کرده ولی دست بقیه را نگرفته و با خود بالا نیاورده‌ای. مادر حوزه می‌باید ولایت را تدریس می‌کنیم ولی برخلاف اصول اولیه ولایت، سیستم آموزشی می‌چینیم و به طلاب ولایت‌مندان زندگی کردن را یاد نمی‌دهیم. به عقیده نگارنده به جهت اینکه حوزه علمیه باید به عنوان امام جامعه الگوی درستی از آموزش و پژوهش و پرورش را به جامعه و سایر نهادهای آموزشی و تربیتی عرضه کند؛ وجود داشتن این دو اشکال در حوزه علمیه اشکال دارتر است!

خانم مدیر نداریم

کمی به لایه‌های بالاتر برویم، سطح مدیریت حوزه‌های علمیه. شاید به نظرتان عجیب باشد که مدیر حوزه علمیه خواهران در سطح کشور و در سطح غالب استان‌ها آقا هستند. آیا واقعاً خانمی توانایی مدیریت حوزه‌های خواهران در این سطح را ندارد؟ اگر خیر، این که حوزه علمیه خواهران نتوانسته زنی را برای قرارگیری در چنین جایگاهی تربیت کند، جای سؤال دارد. عدم درک شرایط و روحیات زنانه توسط مدیر مردی که زنان را اداره می‌کند، مشکلاتی را به همراه دارد؛ تفاوت ناشی از میزان امکان غیبت در کلاس‌های درس برای خانم‌ها و آقایان، با وجود شرایط جسمی خاص زنان، تعریف نکردن امکان تحصیل غیرحضوری برای بعضی دروس و در بعضی دوره‌ها، مثل اواخر زمان بارداری و ماه‌های ابتدایی پس از زایمان، عدم پیش‌بینی حالت مطلوب حضور مادر و فرزند در حوزه علمیه و پیشنهاد برای گذاشتن کودک چهل روزه در مهدکودک حوزه و بسیاری موارد دیگر چیزهایی است که به نظر می‌رسد اگر خانمی که این شرایط را زندگی کرده در جایگاه مدیریت قرار می‌گرفت راه حل‌های عقلانی‌تری برایشان می‌داشت تا مادران طلبه در کنار مادری خود به تحصیل هم بپردازند.

کمی از آنچه دیده بودم، خوب وید، را گفتم. با این همه حوزه آن جایی است که اگر ساخته شود، جامعه ساخته و حکومت اسلامی محقق و به تمدن نزدیک ترمی شود. پس به امید ساختن و ساخته شدن و تحقق آرمان‌ها این جایی مانم و از کسانی که دردمندند و دغدغه کار و ساختن و فکری نودارند، می‌خواهم که پاد در این عرصه گذارند که جای چنین افرادی اینجا بسیار خالی است.

یافت نمی‌شود، ولی تعدادشان کم است. برای مثال اغلب استادان درس‌های حوزه زن و خانواده نگاه سنتی دارند و با جریان‌های معاصر فعال در عرصه زنان و ادبیات آنها آشنایی ندارند.

تشکیلات خواهران

دو اشکال بزرگ که تقریباً در تمام نهادهای آموزشی کشور وجود دارد، در حوزه‌های علمیه نیز به چشم می‌خورد. اول این که، فقدان نگاه تشکیلاتی در کادر حوزه.

متأسفانه تصمیمات فرهنگی و آموزشی، برگزاری مراسم‌ها و... در حوزه صرفاً توسط کادر حوزه بسته شده و غالباً طلاب نقش حاشیه‌ای دارند. همین برنامه‌ها و تصمیم‌گیری‌ها نیز غالباً ناظر به محیط داخلی حوزه است و نمود بیرونی نداشته حوزه علمیه خواهران در سطح جامعه اثرگذاری این برنامه‌ها را به حد اقل رسانده، برای مثال می‌توان به تجمع اخیر طلاب خواهران در حمایت از مردم فلسطین اشاره کرد که درون حوزه‌های علمیه برگزار شد و نه در سطح خیابان! این نگاه بسته و حضور حداکثری در جمع‌های خودی، باعث عدم درک درست نسبت به سؤالات و چالش‌های روز مردم و نبود ادبیات و فهم مشترک میان جامعه و حوزه می‌گردد و باعث می‌شود حتی نسبت به نیازهای روز جامعه غفلت شود. مثل نیاز امروز ایران به بحث فرزندآوری و چالش کاهش نرخ رشد جمعیت که به نظر می‌رسد حوزه علمیه خواهران که باید پیش‌فراول حل این بحران در سطح کشور باشد، دغدغه و برنامه‌ای در این باره ندارد و نه تنها به انجام کار فرهنگی در این باره در سطح جامعه نمی‌پردازد که برخی از طلاب و کادر حوزه علمیه خواهران درباره این موضوع توجیه نیستند و شبهات زیادی دارند.

در پایان این بخش خوب است به این نکته اشاره کنم که گفتن این مطالب به این معنا نیست که فرد دغدغه‌مندی در حوزه وجود ندارد. در حوزه بسیاری از افرادی که در سطح جامعه حضور فعال دارند و کار فرهنگی می‌کنند اما جهت‌دهی و حضور این افراد به واسطه حوزه نبوده و خود مستقلاً برای اثرگذاری راهی یافته‌اند.

درس خواندن برای اثرگذاری یا نمره؟

دوم، درس خواندن برای خدا، درس خواندن برای اثرگذاری، یا درس خواندن برای نمره؟! نمره محوری آفت بزرگ سیستم آموزشی کشورمان گریبان حوزه را هم گرفته است. درس خواندن به خاطر نمره و مدرک، چالشی است که رنگ و بوی اخلاص و معنویت و علم دوستی را از کلاس‌های حوزه برده. مشکلی که نمره محوری به دنبال خود می‌آورد رقابت بر سر نمره و تعریف معدل

با خود می‌گفتم آخرین بار بود که پاد در این ساختمان گذاشتم، دیگر حوزه تعطیل...! و گاهی سرشار از امید می‌شدم و به امید ساخته شدن و ساختن، ساعت‌ها بعد از تمام کلاس در آن ساختمان کوچک می‌ماندم تا راهی برای ساخت جهان اطرافم بیابم. حال می‌خواهم عینک ایده آل‌گرایی را در بیاورم و کمی از حوزه علمیه خواهران برایتان شرح دهم.

خوب‌ها را باید دید

باید بگویم حوزه علمیه خواهران جایی است که در آن ریشه‌ها را می‌بایی، از حرف‌ها و تفکرات سطحی فاصله می‌گیری و به دل متون اصیل، تفکرات مبنایی و ریشه‌ای می‌زنی؛ ابزار فکری و بحث را به دست می‌آوری، قرآن را بهتر می‌فهمی، نگاهت به حوزه زن و خانواده نگاه اسلامی می‌شود، عطر اندیشه علمای بزرگ اسلام را از لایه لای سطور کتاب‌هایشان استشمام می‌کنی و از همه مهم‌تر یک روش مطالعه یاد می‌گیری، روشی به نام مباحثه. روش مباحثه حوزه باعث شد بهتر از تمام سال‌های تحصیل آن چه می‌خوانم را بفهمم و به یاد بسپارم و حتی گاهی به حرف و نگاه جدیدی در فهم دین برسم.

مدیر حوزه علمیه خواهران در سطح کشور و در سطح اغلب استان‌ها آقا هستند. واقعاً خانمی توانایی مدیریت حوزه‌های خواهران در این سطح را ندارد؟ اگر خیر، این که حوزه علمیه خواهران نتوانسته زنی را برای قرارگیری در چنین جایگاهی تربیت کند جای سؤال دارد